

CYFROWE TREŚCI DLA NIEWIDOMYCH I NIEDOWIDZĄCYCH

Nowatorski projekt
Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego,
Instytutu Książki,
Główniej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego
oraz Polskiej Izby Książki

CYFROWE TREŚCI DLA NIEWIDOMYCH I NIEDOWIDZĄCYCH

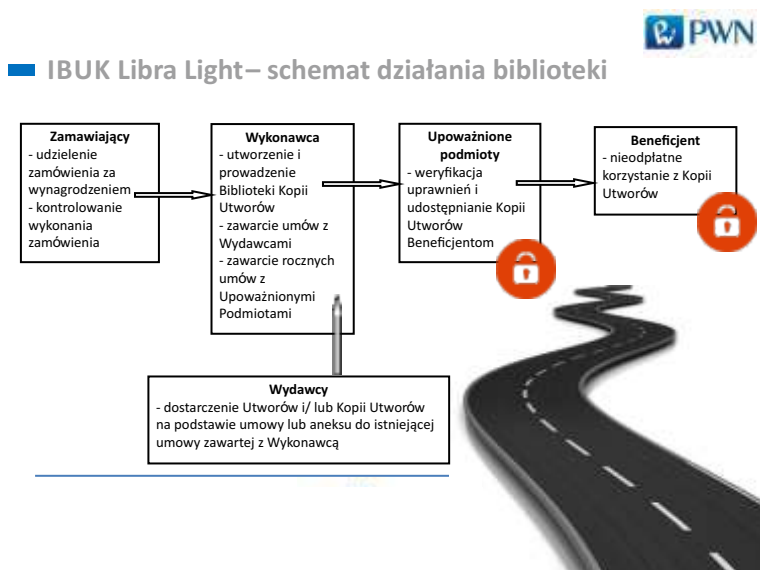
Szanowni Państwo

W wielu państwach obowiązuje prawo stwarzające ułatwiony dostęp do twórczości osobom niewidomym i niedowidzącym. W Polsce mówi o tym Art. 33 Ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, który umożliwia przygotowanie książek w formatach dostępnych dla osób niewidomych i niedowidzących bez uiszczania opłat na rzecz autorów i wydawców, bez konieczności pytania ich o zgodę. Pomimo to tylko znikomy procent upubliczniczonych dzieł (ok.5%) występuje w formie dostępnej dla tych osób, tj.: jako publikacje drukowane alfabetem Braille'a, książki mówione (nagrane na płytach CD-audio i mp3, w zapisie cyfrowym - standard DAISY, format Czytawk), tekst cyfrowy (literatura zapisana w sposób umożliwiający jej odczyt na monitorze brajlowskim lub mową syntetyczną). Do odsłuchiwania cyfrowych książek mówionych wykorzystuje się odtwarzacze. Wszystkie te formy dostępu do książki wymagają kosztownych adaptacji wydanych treści. W dobie rozwiniętych technologii można znacząco pomniejszyć koszt udostępniania treści niewidomym oraz zwiększyć komfort użytkowania. Stąd prace Światowej Organizacji Własności Intelektualnej WIPO nad traktatem udroźniającym dostęp, podjęte wiele lat temu. W roku 2013 WIPO doprowadziło do uchwalenia Traktatu z Marrakeszu o ułatwieniu dostępu do opublikowanych utworów osobom niewidomym, słabowidzącym i osobom z niepełnosprawnością uniemożliwiającą zapoznawanie się z drukiem, który Polska podpisała wraz z 129 innymi krajami. Zdefiniowano beneficjentów oraz określono instytucję zaufanego pośrednika. Polska Izba Książki już w roku 2012 podjęła inicjatywę udroźnienia dostępu do treści osobom niewidzącym poprzez wykorzystanie cyfrowej technologii. Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego powołało zespół roboczy, sterowało jego pracą i zdobyło środki na finansowanie bezpiecznego systemu udostępniania książek uprawnionym, niepełnosprawnym osobom. 1 lipca 2016 r. Instytut Książki i Wydawnictwo Naukowe PWN podpisały umowę dotyczącą budowy i wdrożenia platformy umożliwiającej publikacje beneficjentom określonym w Traktacie. W ramach platformy udostępniane będą w pierwszym okresie publikacje beletrystyczne oraz te z naukowych i specjalistycznych, które nie wymagają skomplikowanej adaptacji wykresów, wzorów, itp. Udostępniane będą publikacje w formacie plików ePUB i mp3. Realizacja projektu - budowa i wdrożenie platformy - ma zająć 7 miesięcy od daty podpisania umowy.

Obawy wydawców

Wydawcy obawiają się utraty kontroli nad elektronicznymi plikami. Dlatego kluczowym elementem jest w pełni bezpieczny system udostępniania treści elektronicznych wyłącznie osobom uprawnionym. W pracach nad stworzeniem takiego systemu wzięli udział przedstawiciele Polskiej Izby Książki, Działu Zbiorów dla Niewidomych w Głównej Bibliotece Pracy i Zabezpieczenia Społecznego oraz eksperci z Wydawnictwa Naukowego PWN, zaś patronem i koordynatorem przedsięwzięcia było i jest Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego. Inspiratorzy projektu uważają, że należy wyjść na przeciw postulatam Traktatu z Marrakeszu i wspólne zbudować odpowiednie narzędzia, które ułatwią osobom z orzeczonym stopniem niepełnosprawności korzystanie z książek w formie przystosowanym do narzędzi adaptujących tekst w pełni legalnie, z nowoczesnymi systemami zabezpieczeń i co najważniejsze w uzgodnieniu z wydawcami. Poszukiwano systemu, który będzie pozwalał w sposób odpowiedzialny, bezpieczny i na bazie własnej, nieprzymuszonej decyzji wydawcy udostępnić całość lub część oferty osobom niepełnosprawnym. Dobrowolny system udostępniania treści elektronicznych wąskiej grupie beneficjentów poprzez platformę z nowoczesnym zabezpieczeniem oznacza mniejsze zagrożenie dla wydawców niż udostępnienie wynikające z niedoskonałych rozwiązań prawnych.

Jak działa system? Czym jest platforma IBUK Libra Light?

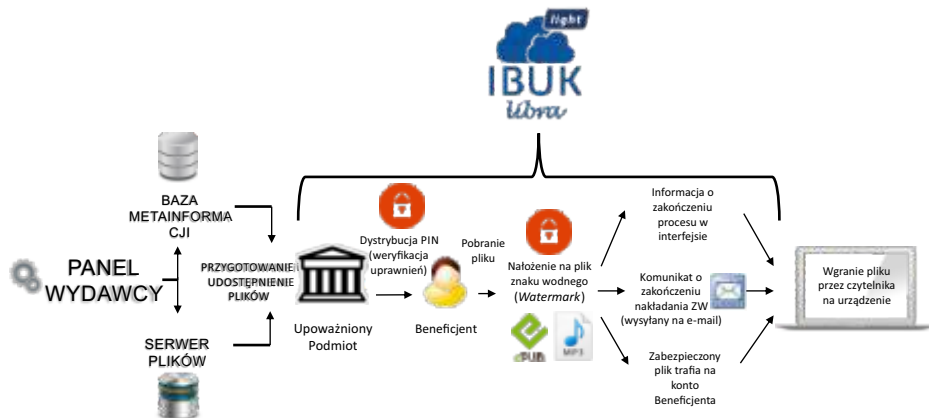
Wydawnictwo Naukowe PWN już od 2008 roku udostępnia treści elektroniczne w modelu wypożyczeń różnego typu bibliotekom i instytucjom w ramach platformy IBUK Libra, z zapewnieniem pełnego bezpieczeństwa plików. Nowa platforma IBUK Libra Light, która ma służyć osobom niepełnosprawnym, wykorzystuje wieloletnie doświadczenie oraz informatyczne narzędzia, którymi dysponuje Wydawnictwo Naukowe PWN i OSDW Azymut. Platforma IBUK Libra Light będzie przystosowana do pracy z czytnikiem NVDA i większością narzędzi adaptujących tekst (np. linijka brajlowska, syntezatory mowy).

System będzie umożliwiał osobom niewidomym i niedowidzącym proste nawigowanie po stronie, wyszukiwanie, wybór publikacji w określonym formacie, a następnie pobranie i odtworzenie na własnym urządzeniu (np. komputer, telefon, urządzenie przenośne). Osoby niepełnosprawne będą miały bezpłatny dostęp do platformy po zalogowaniu się do osobistego konta i wprowadzeniu kodu autoryzacyjnego PIN. Kody PIN będą dystrybuowane przez uprawnione biblioteki, przy zachowaniu procedur autoryzacji (wymagane orzeczenie o stopniu niepełnosprawności). Zapewni to, że do platformy będą miały dostęp jedynie osoby do tego uprawnione. Każdy pobrany przez osobę niepełnosprawną plik ePUB lub mp3 będzie indywidualnie zabezpieczony (watermark), podobnie jak ma to miejsce w przypadku tradycyjnej sprzedaży treści elektronicznych.

W jaki sposób wydawca przekazuje pliki osobom niepełnosprawnym?

IBUK Libra Light – schemat przepływu plików

Dostawcą plików elektronicznych do platformy IBUK Libra Light jest OSDW Azymut, który pełni funkcję zaplecza technicznego i repozytorium. Wydawcy, którzy już korzystają z modelu wypożyczeń IBUK Libra doskonale znają specjalny interfejs - „Panel Wydawcy”, który umożliwi przekazywanie plików właśnie w tym modelu. „Panel Wydawcy” zostanie wzbogacony o nowe funkcjonalności, które pozwolą Wydawcom oznaczać konkretne tytuły bądź całą ofertę i przekazywać je za symboliczną kwotę osobom niepełnosprawnym. Beneficjenci natomiast korzystają z treści nieodpłatnie.

Korzyści dla wydawców

Dobrowolna decyzja wydawcy o udostępnieniu oferty (całości lub wybranych tytułów) osobom niepełnosprawnym oznacza mniejsze zagrożenie niż narzucenie „z góry” niedogodnych rozwiązań prawnych.

Pełna kontrola wydawców nad procesem przekazywania plików osobom niepełnosprawnym.

Wykorzystanie istniejącego już repozytorium plików OSDW Azymut. Wydawcy dotychczas współpracujący z OSDW Azymut w zakresie plików elektronicznych nie muszą wykonywać żadnych dodatkowych czynności związanych z wprowadzaniem metadanych do kolejnej bazy.

Brak dodatkowych kosztów po stronie wydawcy związanych z obsługą procesu udostępniania treści osobom niepełnosprawnym, np. z watermarkowaniem.

Raporty pobraną przekazywane wydawcom raz na miesiąc lub dostępne online w „Panelu Wydawcy” dadzą pełną wiedzę o tym w jakiej liczbie publikacje te są rzeczywiście wykorzystane.

Data wygaśnięcia praw elektronicznych zawarta w repozytorium OSDW Azymut spowoduje automatyczne wycofanie tytułu z obrotu (także dla osób niepełnosprawnych).

Możliwość wpisania do programów strategicznych firmy zasad społecznej odpowiedzialności biznesu (CSR).

Szczegółowe informacje:

dla prasy i mediów:
Grażyna Szarszewska - Dyrektor generalna Polskiej Izby Książki
grazyna.szarszewska@pik.org.pl

Monika Cieniewska - Zastępca Dyrektora ds. Zbiorów dla Niewidomych Główniej Biblioteki Pracy i Zabezpieczenia Społecznego
m.cieniewska@dzn.pl

dla bibliotek:
Natalia Michalek - Kierownik ds. projektów internetowych i baz danych,
Wydawnictwo Naukowe PWN
tel. 500 120 134 lub (22) 695 41 68
natalia.michalek@pwn.com.pl

dla wydawców:
Beata Kozłowska - Menedżer ds. kontaktów z rynkiem wydawniczym, OSDW Azymut
tel. 515 177 096 lub (22) 695 42 98
beata.kozlowska@azymut.pl
Anna Chojnacka - Kierownik ds. Handlu Publikacjami Elektronicznymi, OSDW Azymut
tel. 502 666 506 lub (22) 695 42 50

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego.

CYFROWE TREŚCI
DLA NIEWIDOMYCH
I NIEDOWIDZĄCYCH